

en vidt dreven statssocialisme gik på den mærkeligste måde op i en højere enhed, hvis kendetegn var en til det yderste drevet, rationel centralisation.

I sin fremstilling af dette ejendommelige samfund søger en forfatter som Means væsentlig at give den historiske udvikling fra de små, splittede høvdingedømmer til den samlede stat. Cunow, og i hans fodspor Trimborn, anser denne for i virkeligheden at have været et temmelig løst agglomerat, hvor det eneste grundlæggende var den ældgamle klanordning. I modsætning til disse forfattere lægger Baudin hovedvægten på at vise, hvorledes Incastaten må forklares ud fra sammenspillet mellem det oprindelige bondesamfunds primitive institutioner og et bestemt system, hvis hovedprinciper henføres til den største af Inca-herskerne, Pachautec Yupanqui, der levede i begyndelsen af det 15. årh.

Skønt forfatteren ikke er etnograf eller arkæolog af fag, men professor ved det juridiske fakultet i Dijon, behersker han øjensynlig i sjælden grad de gamle, spanske kilder, der her kommer i betragtning; en stor hjælp har han åbenbart haft i det enestaaende rige privatbibliotek, der tilhører professor Rivet i Paris. På dette grundlag skildres udførligt først de geografiske forhold i landet og enkelte træk af den almindelige kulturudvikling, derefter i en række lange og interessante kapitler samfundet og dets organisation. Mange steder går forf. i virkeligheden betydeligt videre end titlen lader formode, således at bogen i det hele taget giver en fyldig fremstilling af det gamle peruanske folk og dets liv. En dyb beundring, som måske delvis skyldes forf.s personlige samfundssyn, delvis også hans ægte franske forkærlighed for klar systematik og centralisation, bærer hele bogen. Man kan heller ikke andet end fatte den største respekt for dette i stort og småt gennemtænkte samfund. Noget andet er det, om man vil betragte det som et ideal. Gennemført i sin konsekvens vilde det uvægerligt medføre den absolutte udslettelse af enhver individualitet — men det er heldigvis uopnåeligt.

Kaj Birket-Smith.

Håkon Mørne: De eventyrlige Veje. Paa Dansk ved Asger Frydenlund. (27½ × 20½ cm, 213 Sider, talrige Illustr. og 1 Kort). Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag. København 1930.

Bogen indledes med en Fortale af den bekendte svenske Tegner Albert Engström, der „byder Forfatteren Velkommen som god Kammerat og fremragende Skribent.“ Dette er jo en god anbefaling, som Forfatteren virkelig gør sig fortjent til.

Titlen: „De eventyrlige Veje“ er særdeles passende; thi det er „eventyrlige Veje“, som Forfatteren kommer til at følge.

Han drager ud fra Europa ombord i et gammelt Sejlskib Winterhude, passerer Panamakanalen, bliver sat ud af Kursen helt til Paaskeøen og naar saa Sydamerikas Vestkyst ved Callao. Forfatteren forlader her Winterhude og drager tværs igennem Sydamerika, hovedsagelig følgende Urskovens Vandveje — Amazonfloden — og naar da til Atlanterhavet. Han drager saa nordpaa, besøger Cayenne, Djævløen og Trinidad, følger Nordkysten af Venezuela og Colombia, passerer for 2. Gang Panamakanalen og sejler langs Mellem- og Nordamerikas Vestkyst til Californien. Herfra gaar Turen gennem Mexiko og Texas til Galvestone og Havanna, og endelig hjemad til gamle Europa. Forfatteren hører ikke til dem, der drager afsted i Spidsen for en hel Expedition; hans Pengemidler er megets maa, saa han maa tage fat, hvor han kommer hen for at komme frem; han er da snart Turist, snart Vagabond, Kanosejler, blind Passager, Kullemper m. m.

Forfatteren giver gode Beskrivelser af de Egne, han passerer. De vilde Dyr er ikke det værste — han blev en enkelt Gang truet af en Jaguar — nej, Moskitoerne bærer Prisen; han talte en Gang 64 Stik paa den højre Haand. Feber havde han flere Gange, saa det er næsten uforstaaeligt, at han ikke søger hurtigst muligt at komme hjemefter. Engang faar han Tilbud om at faa Penge tilsendt, men han foretrækker at fortsætte ved egen Hjælp.

Af særlig interessante Oplevelser kan nævnes de kolossale Stenbilleder paa Paaskeøen, Guanoøerne ved Sydamerikas Vestkyst, Tyrefægtninger i Ilo og Lima og Straffekolonien i Cayenne.

Paa Strandbredden ved San Francisco støder han paa et lille Sejlskib, hvor der paa en Tavle, fastgjort til Masten stod at læse: „The Gjøa Expedition. In command of Captain Roald Amundsen with a crew of six men sailed from Christiania, Norway, 16. June 1903. Spent 22 month at Gjøa Harbour, King Williams Land. Taking magnetic observations to determine location of magnetic north pole. Proceeded westward and sailed thorough The Northwest Passage, the only time in history, in the summer of 1905. Arrived at San Francisco in October. 1906.“

Man faar Lejlighed til at studere Livet hos de rigtige „Tramps“, der er meget interessant, navnlig naar det gælder om at komme med som blind Passager.

Der er mange gode Illustrationer og Kort. Alt ialt en underholdende Bog.

E. C.